

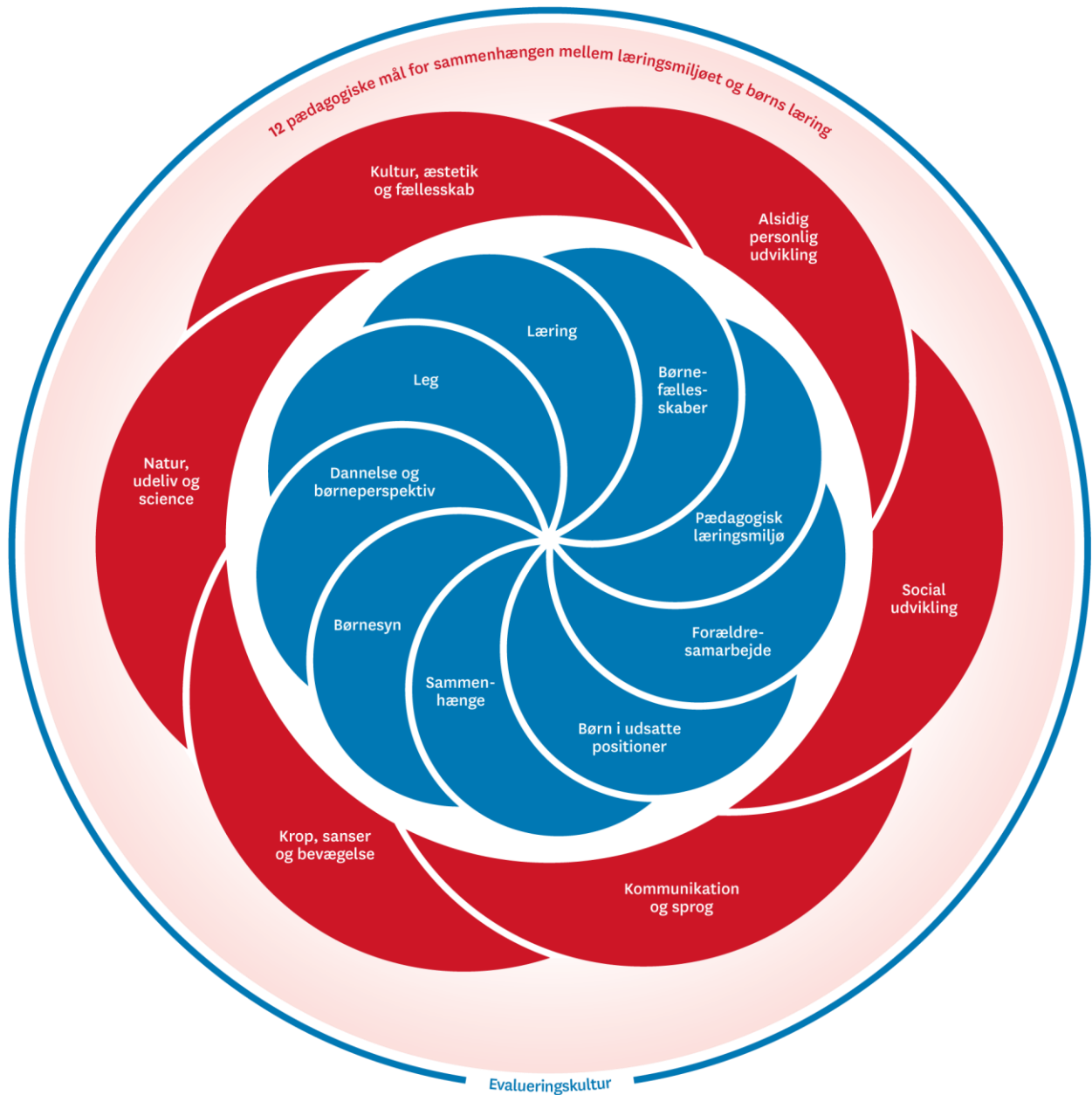
Pædagogisk læreplan for Minigrupperne. 2020/2021

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Hvem er vi?

Den skærmede gruppe med minigrupperne er en del af Teamet for inkluderende pædagogik, i daglig tale kaldet Tip Teamet.

Der er 4 grupper med op til 10 børn i hver gruppe. Grupperne adskiller sig fra det almene ved, at der er en højere normering i dagtilbuddet.

I hverdagen fordeles børnene i mindre grupper ud fra barnets handleplan, som tager udgangspunkt i barnets behov, trivsel og udviklingsalder.

Oftest er der 4 – 5 uddannede pædagoger til hver gruppe.

For at få plads i en minigruppe ansøger dagplejen eller børnehaven i samarbejde med PPR pædagogisk psykologisk rådgivning visitationsudvalget om en plads.

I er som forældre med i hele forløbet frem til at der tilbydes en plads i minigruppe.

Organiseringen af Tip teamet består af en områdeleder, en afdelingsleder og en pædagogisk leder. Der er ansat 30 uddannede pædagoger med særlig viden om børn, der har brug for speciel pædagogiske tilgange.

Vi er placeret centralt i Hedensted og modtager børn fra hele kommunen.

Pædagogisk grundlag

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber i minigrupperne.

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

Børnesyn og børneperspektiv:

- Alle børn har betydning og skal opleve at være **værdifulde**
- **Børns ressourcer** ses og der værnes om deres forskelligheder og ret til at udvikle sig forskelligt
- Gennem relationen understøttes alle børns **selvstændighed** og **initiativ**, og samtidig med skal de have den **nærvær** og **omsorg**, som de har brug for
- **Alle børn har en stemme**. Børn skal føle sig set og forstået, og at de har værdi i fællesskabet.

Dannelse og Læring

- Børn skal opleve sig som **aktive medskaber** af egen læring og udvikling
- Læring handler ikke alene om at tilegne sig faktuel viden, men også om forankringen af **værdier** og viden i barnets personlighed. Her arbejdes bl.a. med KLAR til Læring
- Børns læring foregår med kroppen og med sanser, såvel som i tanke og tale. **Børn lærer gennem sociale interaktioner, ved at undre sig, opleve nyt og afprøve.**
- Børnene skal opleve at være aktiv deltagende i et **demokrati**
- Børns grundlæggende **nysgerrighed og lyst til at lære** skal understøttes

Leg og børnefællesskaber

- **Børns leg** respekteres og anerkendes som en vigtig læringsform.
- Der skabes rammer, der understøtter børns spontane og selvorganiserede lege, og der er samtidig blik for at skabe **legefællesskaber**, hvor alle børn trives
- Børn skal indgå i et **socialt fællesskab** sammen med andre børn og voksne, hvor relationen styrker og udvikler børnenes personlige, sociale og faglige kompetencer
- Der er plads til det **enkelte barns** initiativ og deltagelse, men også til, at barnet kan begå sig i verden med **indlevelse** i og **forståelse** for andre.

Det betyder, at vi i vores minigruppe oplever, at børn er i konstant udvikling. Børn indgår i relationer og samspil. Disse relationer og samspil kan, med det rette indhold, give børnene mulighed for at komme i bedre trivsel og udvikling. Når barnet mødes i et udviklende øjeblik i hverdagen og føler sig set og forstået, vil dets forventning til næste øjeblik langsomt ændres og måske vil barnet kunne forholde sig tillidsfuldt og komme i trivsel og udvikling. Alle børn er forskellige og har forskellige livsbetingelser – vi arbejder individuelt og tager hensyn til barnets specifikke udfordringer. Børnene i minigruppen skal både være og lære.

Pædagogerne arbejder bevidst med at være relations kompetente. Vi har fokus på barnets og pædagogens eget nervesystem i relationen. Vi møder barnet hvor det er, følger dets initiativer samtidig med opmærksomhed på at regulere barnet. Det er væsentligt, at der er en professionel kærlighed til barnet så det oplever tryghed og tillid, hvilket er bærende elementer for at trivsel, udvikling og læring er tilstede. Vi skal have barnet på sinde, således det føler sig set, hørt og forstået.

I fællesskabet er det vigtigt at kende barnet og dets reaktionsmønstre, så det støttes bedst muligt. Vi arbejder med kompetencehjulet for at få et kvalificeret kendskab til barnets mestring og hermed også barnets nærmeste udviklingszone. (Nuzo)

Børns leg er ofte rammesat ud fra hvad det enkelte barn kan, nogle kan være i legerelationer sammen med andre børn med guidning fra en voksen. Nogen børn skal have flere erfaringer inden de mestre det, og måske er legen ikke sammen med andre børn, fordi de har behov for noget andet med udgangspunkt i deres udviklingsniveau.

Det er vigtigt, at den voksne tilbyder leg som matcher barnets legekompeterencer, som tager højde for om barnet har brug for High eller Low arousal aktivitet. De voksne kan både gå forrest i legen, hvilket betyder, at de sætter rammen for en leg og børnene er medskabere ud fra de voksnes ideer. De voksne kan gå ved siden af legen, her guider den voksne en igangværende leg, understøtter, justerer og fastholder legen, kan komme med input til børnenes i gangværende leg, og initiativ.

Den voksne kan gå bag ved legen, den voksne trækker sig tilbage, observerer og lader børnene prøve sig selv af i legen. Børnene øve sig i at finde og mærke egne grænser, børnene finder selv løsninger.

Omgivelserne for læringsmiljøerne er vigtige – f.eks kan der være brug for skærmning, et bil-tæppe eller et minutur som signalerer, hvornår legen slutter. Læringsmiljøerne skal løbende tilpasses børnenes behov og udviklingsalder.

Børnefællesskaberne er børnenes grupper, hvor de f.eks. kan tage på en fælles tur. Børnene indgår i relationer på tværs af grupperne på legepladsen. I alle sammenhænge giver det det enkelte barn mulighed for at prøve sig selv af i forskellige fællesskaber. Det giver os mulighed for at se, hvordan barnet bruger sine kompetencer i forskellige sammengænge og hvordan barnets udvikling kan understøttes i fællesskabet.

Pædagogisk læringsmiljø

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Læringsmiljø:

- Læringsmiljøerne skal tage højde for, at børns udvikling og læring sker i **mangfoldige processer** gennem en vekslen mellem børnenes egne igangsatte **lege, voksenstyrede** aktiviteter og hverdagens **rutiner**
- Læringsmiljøerne skal være **trygge** og **alsidige**, som fremmer en **eksperimenterende** tilgang, og som giver lyst og mod til at lære mere, men som også giver plads til at blive udfordret, famle og fejle
- Læringsmiljøerne skal tage udgangspunkt i **børnenes perspektiv**, hvor deres ideer, meninger og oplevelser inddrages, men hvor vi også varetager **børnenes interesser og tarv**.
- Der skal skabes **differentierede læringsmiljøer** – både de fysiske og de faglige rammer
- De voksnes adfærd og relation understøtter børnenes læreproces - uanset om det er leg, aktiviteter eller hverdagens rutiner. Det er **måden vi er sammen med børnene på** – som er afgørende.

Det betyder, at vi i vores dagtilbud: forsøger at skabe rum i rummene, så de kan danne rammen og invitere til gode lege og læringsoplevelser. Læringsmiljøerne skal imødekomme børns behov for at blive udfordret i gode sociale og fysiske læringsmiljøer. Læringsmiljøerne skal gøre børnenes nysgerrige og give dem lyst til at prøve at udfordre sig selv. Vores rum giver mulighed for at gruppere sig, så rummene danner rammer for aktiviteter med mange, mindre grupper, to og to samt enkeltvis.

I minigruppen er der tilknyttet voksne til legen, voksne der kan vise hvordan der kan leges. De voksne har klargjort rum og materialer, de voksne er nærværende og kan skabe ro i rammerne, så børnene udvikler sig i deres eget tempo.

Hverdagsrutinerne er en del af vores læringsmiljøer. Eksempelvis er hele dagens rytme, struktur meget forudsigelig.

Læringsmiljøer med stor fysisk udfoldelse og hvor lydniveauet kan være højt, er forbeholdt uderummet. Vi har cykler – hvor de voksne kan transportere børn ud til grønne områder i lokalsamfundet.

Vi er netop begyndt at lave smart modellen fra kompetencehjulet, således vi får data, der kan understøtte hvilke læringsmiljøer vi skal tilbyde børnene med udgangspunkt i deres udviklingsalder. Kolbs læringscirkel benyttes til at gennemgå vores børn, vi ser på data, reflekterer, tager beslutninger og handler på beslutningerne.

Samarbejde med forældre om børns læring

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

Samarbejdet mellem forældre og dagtilbud:

- Forældre er vigtige og afgørende personer for deres børns trivsel og udvikling. Derfor arbejdes der hele tiden på et godt og **forpligtende** samarbejde med forældrene, hvor der er **gensidig respekt** for hinanden.
- Barnets **forældre skal inddrages og involveres** i dagtilbuddets arbejde, og understøtte stimulerende hjemmelæringsmiljøer. Det sker gennem et samarbejde, der tager afsæt i den enkelte familie, hvor familiens ressourcer bringes i spil – og hvor forældre og dagtilbud i fællesskab drøfter hvordan barnets læring, udvikling og trivsel kan fremmes.
- **KLAR til Læring** understreger vigtigheden af, at vi har et **tæt samarbejde** med forældrene

Børns trivsel, læring og udvikling er et fælles ansvar og sammen skabes de bedste rammer for børn. Fordi **forældre gør en forskel**.

Det betyder, at vi i minigruppen tilbyder løbende samtaler med forældre, det kan være med forældrene alene eller sammen med øvrige samarbejdspartner. Relationen til vores forældre er vigtig, jo tættere vi kan arbejde sammen om at få barnet i trivsel jo bedre.

Vi har et forældre råd der er med til at arrangere forældremøder, forældre kaffe o.lign. Årshjul kan ses på aula.

Vi tilbyder forskellige netværk eller kursus forløb til vores forældre bla. Cos – P. se mere på aula. Den øvrige familie, bedsteforældre med flere kan indbydes til samtale om hvordan de møder deres barnebarn bedst, så de kan få gode nære stunder med hinanden.

Vi har terapiforløb der kan hjælpe barnet bla. Spædbarnsterapi og sandplay.forløb. læs mere på Aula Vi kan hjælpe i hjemmet med at skabe struktur, og rammer og nærværende stunder via Marte Meo forløb, ICDP eller blot mundtlig vejledning.

Børn i udsatte positioner

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Børn kan af forskellige grunde være i en udsat position af kortere eller længere varighed. I Læring arbejdes der med **børnelinealen**, og hvor fokus er på at fremmetrivsel for alle børn. Alle børn skal opleve at være i

og forblive i grønne positioner – 'Stay green'. Derfor samarbejder det pædagogiske personale med andre tværfaglige samarbejdspartnere, så der sker en **rettidig** indsats i forhold til børn i udsatte positioner. Samtidig med arbejdet der med **mangfoldige fællesskaber**, hvor der er fokus på børns ressourcer og der værnes om deres forskelligheder.

Det betyder, at vi i vores dagtilbud:

Vi modtager børn der kan være i stay green positionen. Børnene tilbydes små inkluderende miljøer hvor de øver sig i det de har brug for at blive bedre til. Hverdagen tilrettelægges ud fra børnenes behov både individuelt og i fællesskabet, samt i tæt samarbejde med forældrene og tværfaglige instanser.

Personalet er tydelige voksne med tydelig rolle fordeling. De voksne er nærværende voksne, og har en positiv tilgang til barnet. De voksne formidler via tydelig dialog positive forventninger til børnene. De voksne kan rumme og tillade alle følelser hos børnene

Hverdags rutiner giver tryghed og forudsigelighed for børnene, således børnene kan bruge deres ressourcer på at danne sociale relationer, være nysgerrige på deres verden og udforske denne.

Sammenhæng til børnehaveklassen

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen?

Alle børn har brug for at der skabes **sammenhæng** i forbindelse med overgange. Dagtilbud arbejder sammen med skolen om at **forbinde de to arenaer** i brobygningen. Målet er, at børnene får et **godt kendskab** til skolen og SFO'en – både de fysiske rammer, personale og børn. Det betyder at personalet, i både dagtilbud og skole, har fokus på at **skabe sammenhæng mellem kultur og indhold** de to steder. Men også at sikre, at det kendskab og den viden, der allerede er omkring barnet, bruges i barnets videre færd.

Dagtilbuddet støtter og styrker børnenes sociale, personlige og faglige færdigheder, bl.a. gennem **KLAR til Læring og de seks læreplanstemaer**.

Det betyder, at vi i vores dagtilbud:

Visitere børn til skolerne i Hedensted Kommune, dette sker i samarbejde med PPR, skolerne, forældrene og minigruppen.

Når tiden nærmer sig skolestart. arrangeres der mindre skolegrupper i minigruppen, hvor børnene leger skole og føler sig betydningsfulde som de ældste børn.

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Vores børn kommer fra hele kommunen, hvilket gør at vi arrangerer vores egne tiltag i samarbejde med forældrerådet. Vi kan samarbejde med andre tværfaglige instanser, hvor vi tilbyder fælles oplæg og kursus dage for vores forældre. Det kan ligeledes være arrangementer hvor forældre mødes i netværk , hvor forældre hvis børn har samme diagnose mødes.

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

Vi har fokus på de æstetiske børnemiljøer og har lavet aftaler i minigruppen om hvordan vi udvikler og vedligeholder de æstetiske børnemiljøer.

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

De seks læreplanstemaer

Alsidig personlig udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Alle børn i minigruppen skal have lov til at være og at lære.

Børnene skal:

- Føle sig trygge.
- Møde glæde
- Blive mødt på barnets initiativer
- Få anerkendelse, opmuntring til at være modig og vedholdende i at øve.

- Mødes af voksne der understøtter barnets aktuelle udvikling, voksne der kan være tydelige og nærværende i mødet med barnet.

Det betyder at:

Minigruppen arbejder målrettet med at udvikle barnets alsidige personlige udvikling, da barnet ofte kommer til os, når livet i det almene har været for svært. De har derfor endnu mere brug for at blive mødt af børn og voksne, som anerkender dem præcis som de er og derfor bliver mødt med glæde og aldersvarende krav til hverdagens udfordringer og gøremål. De skal føle sig trygge for at kunne udvikle sig personligt og det gør vi blandt andet ved at anerkende dem og opmuntre dem til at være modige og vedholdende selvom noget kan være svært.

Børnene har brug for tydelige og nærværende voksne i alt hvad de foretager sig i børnehaven og vi støtter bedst barnets aktuelle udvikling ved at turde stille krav, følge op, guide, ved at være foran/ved siden af/bagved, rose/anerkende/trøste når ting lykkes eller bliver for svært.

Vi har en grundregel om at alle børn skal ses og mødes hver dag, de skal være betydningsfulde for deres omverden, da det styrker selvværdet. Vi arbejder med faste voksne tilknyttet hver stue/gruppe, så der er et stort kendskab til barnets kompetencer og udfordringer. Vi benytter visuelle støttesystemer/tavler for at understøtte hverdagens rytme, så barnet også her igennem hjælpes til at overskue hverdagen.

De voksne i minigruppen er trænet i ICDP principperne, hvor det blandt andet handler om, at den voksne har ansvaret for den gode relation.

Social udvikling

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Alle børn i minigruppen skal:

- Opleve at høre til gennem deltagelse og indflydelse i fælleskabet.
- Understøttes i legen, da den er grundlæggende for børns sociale og personlige læring og udvikling.
- Mødes af voksne, der anerkender forskelligheder hos børnene, samt skal møde voksne der rammesætter den positive relation hvori egenskaber som medmenneskelighed udvikles.
- Mødes af voksne der er relations kompetente

Det betyder at:

I minigruppen arbejder vi overordnet med at skabe tryghed, forudsigelighed og overskuelige rammer og læringsmiljøer for alle børn. Dette gør vi helt konkret ved at inddele børnene i mindre grupper, så børnene oplever ro og tryghed, når de skal udvikle deres sociale kompetencer. Vi har fx faste spise pladser, da det giver en tryghed for gode samtaler ved bordet. Vi arbejder altid ud fra det enkelte barns udviklingsalder, men tilstræber samtidig, at de interagerer med andre børn i fx samlinger, måltider, ture ud af huset samt lege på stuerne. Dette gør vi for at understøtte børnene i deres indbyrdes lege, hvor de spejler sig i hinanden, udvider legekompeterencer og hvor de selv kan have medindflydelse på hvad og med hvem de vil lege. Det betyder, at børnene i minigruppen mødes af voksne, som benævner deres initiativer, handlinger og samtaler med dem om alle dagligdagens gøremål samt hvad barnet er fyldt af. Vi arbejder også bevidst på at lave læringsmiljøer som tager hensyn til, at flere børn kan udvikle deres legekompeterencer sammen og forsøger at lave fleksible fællesskaber på tværs i grupperne/på stuerne, hvor børnene udfordrer hinanden og prøver sig selv af i andre relationer.

Kommunikation og sprog

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Alle børn i minigruppen skal:

- Møde voksne i minigruppen, som sætter ord på deres handlinger og følelser
- Møde voksne som understøtter og hjælper børnene i dialogen.
- Møde voksne som hjælper børnene til at aflæse og forstå eget og andres kropssprog således de lærer at aflæse følelser.
- Ind tænke sproglige læringsmiljøer i hverdagen.
- Møde voksne som går forrest og er gode rollemodeller.
- Der arbejdes tæt sammen med tale/hørekonsulenter omkring det enkelte barn.

Det betyder at:

I minigruppen har vi meget fokus på sprog og kommunikation, da vi har et bredt udviklingsniveau blandt vores børn. Vi har børn, som har et helt aldersvarende sprog, vi har børn som har et sprog under deres udviklingsalder og så har vi børn helt uden det talte sprog.

Det betyder derfor, at vi generelt sætter ord på alle handlinger og følelser hos barnet. Vi arbejder bevidst med alternative kommunikationsmåder, hvor barnet introduceres for piktogramsystemer, tegn til tale, lydta-

ler og konkrete for at supplere sproget. Alle stuer har systemer, hvor hvert enkelt barn har tavler, som visuel understøtter sproglige anvisninger og aktiviteter. Stuerne har derudover visuelle piktogram tavler, som overordnet viser stuens rytme og dagligdag.

Personalet italesætter børnenes handlinger og følelser for at understøtte de børn, som har svært ved det talte sprog. Det afhjælper ofte frustrationer og giver børnene en følelse af at blive set og forstået selvom sproget er svært. Personalet er med i mange lege, hvor de italesætter og oversætter børnenes interne kommunikation, hvorved misforståelser og frustrationer kan mindskes. Læringsmiljøerne bliver også lavet efter børnenes sproglige udviklingsniveau, så rim/remser, sange, højtlesning planlægges og justeres efter deres sproglige udviklingsalder.

Krop, sanser og bevægelse

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Alle børn i minigruppen skal:

- Opleve fysisk og psykiske trivsel gennem kroppen
- Støttes, motiveres og udfordres til at bruge deres kroppe
- I vores læringsmiljøer tilbyder vi både høj og lav arousal aktiviteter

Det betyder at:

Børnene i minigruppen kan udover vores ekspertise også tilbydes individuel træning af kommunens fysioterapeut og ergoterapeut. Dette foregår udenfor minigruppen og er sammen med forældrene.

Vi samarbejder dog altid med ergo og fysioterapeuterne omkring det enkelte barn. Vi støtter op om de foranstaltninger, som er iværksat og tilrettelægger vores dagligdag ud fra, at mange af vores børn har brug for særlige hverdagsrutiner for at holde kroppen i gang. Vi tilrettelægger vores læringsmiljøer efter low og high arousal behovet. Det betyder, at vi har rum (både inde og udenfor), hvor det er legalt at tumle, hoppe, danse og udfordre kroppen grovmotorisk. Vi har derimod også stor fokus på at skabe læringsmiljøer, hvor vi læser bøger, lytter til rolig musik, arbejder med massage og yoga, hvor børnene øver at komme ned i tempo for bedre at kunne mærke egen krop. Vi bruger også naturen på både legepladsen og nærområdet til at udfordre alle deres sanser og bevægelser. Vi går ture, hvor der fx lyttes til fuglesang og biler, vi øver kroppens muskler i skovens kuperede terræn og bruger vores Christiana cykler til nye oplevelser lidt længere væk fra børnehaven.

Natur, udeliv og science

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Alle børn i minigruppen skal:

- Opleve de fire årstider
- Have adgang til at eksperimentere, undersøge og sanse naturen.
- Opleve at uderummet er et værdifuldt læringsrum

Det betyder at:

Mingruppen har arbejdet bevidst på at skabe gode læringsmiljøer på vores legeplads. Det betyder derfor, at legepladsen er inddelt i 4 zoner, som skaber overskuelighed, ro og mulighed for fordybelse i den enkelte zone, hvor børnene ikke på kryds og tværs kan forstyrre hinanden. Alle zoner har udover de traditionelle legeredskaber som gynger, legehuse, klarebaner og rutsjebaner fået mobile læringsmiljøer, som kan være med til at udvikle deres nysgerrighed og erfaring med naturen. Det kan være mobile legekasser med forskellige dyr/fisk og vand, kasser med biler og sand, kasser med kaffestel og vand, kasser med insekt/forstørrelsesglas til at se efter biller/regnorme med.

Vi har derudover bålplads og et bålhus til aktiviteter med brænde og ild. Vi har etableret et område på legepladsen, hvor det er legalt at grave i den almindelige jord. Vi tager ofte balloner og sæbebobler med ud på legepladsen, hvor børnene eksperimenterer med luften og hvad den gør ved lette genstande. Vi bruger næsten altid vand som en fast del af mange lege på legepladsen, både regnvand som naturligt er der efter regnvejr, men vi henter også vand ind i mange af vores læringsmiljøer, ligesom sommeren selvfølgelig råber efter vandlege, når det er varmt.

Kultur, æstetik og fællesskab

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Alle børn i minigruppen skal:

- Have mulighed for at fejre højtiderne, jul, fastelavn, fødselsdag, påske.
- At synge sange

Det betyder at:

Børnene i minigruppen er selvstændige individer og vi arbejder bevidst med begrebet "alle børn er forskellige". Det betyder derfor, at vi laver læringsmiljøer som tilgodeser, at alle børn er forskellige. Vi sætter fx aktiviteter i gang som henvender sig til både børn med aldersvarende udviklingsalder samt børn med en udviklingsalder som er under den faktuelle alder. Det kan være tegne opgaver, kreative opgaver, sanglege, ture ud af huset og fejrer højtiderne som jul, fastelavn, fødselsdage og påske på deres præmisser og ud fra deres udviklingsniveau.

Børnene i minigruppen kommer med mange sociale og kulturelle baggrunde, hvilket gør at de dagligt stifter bekendtskab med hinandens forskelligheder og vi forsøger at understøtte at de indgår i ligeværdige fællesskaber, men hvor de voksne har ansvaret for relationen både barn/voksen og barn/barn.

Vi sætter læringsmiljøer i gang som udfordrer børnene i deres kreativitet og fantasi. Dette gør vi blandt andet ved at lave mobile legekasser, som skærper nysgerrigheden overfor forskellige materialer som fx vand, kartoffelmel, tryllesand, sand, plastmaterialer o.lign

---

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

Vi har afholdt en personalelærdrag, hvor personalegruppen var samlet for at få et større overblik og indsigt i den pædagogiske læreplan og få etableret en evalueringsskultur på både de enkelte stuer og samlet for hele institutionen.

Vi har haft et personalemøde, hvor personalet på forhånd havde arbejdet med de forskellige læreplanste-maer og på skift holdt oplæg for hinanden for at få større ejerskab af det daglige arbejde med både lærepla-nen, evalueringen af den og hvordan vi konkret kunne arbejde med de forskellige emner/temaer. Efter denne aften besluttede vi nogle fokuspunkter, som hele institutionen valgte at arbejde med.

Derudover har vi arbejdet med læringsmiljøer og læring generelt hele dagen, også i rutinesituationer.

Vi har haft fokus på æstetik, indretning og børnemiljøer.

I minigruppen er det fast praksis, at vi evaluerer og dokumenterer den pædagogiske læreplan og vores fo-kuspunkter på vores ugentlige teammøder.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

Vi har evalueret os frem til, at vi har behov for at arbejde mere systematisk med dokumentation og evalue-ringskultur, så vi vil fremadrettet have fokus på Tegn til Læring II samt "skema til handling" Dette vil vi gøre for at sikre en mere ensartet evalueringskultur på alle 4 stuer samt sikre at vi kommer omkring alle områder i den styrkede læreplan.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/omraade/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

